

het zéér licht bruinachtige trekkend. De eieren bleven den winter over liggen; de eerste rupsjes kwamen op 5 Mei 1919 uit; de rest volgde in den loop van eene week. Ik gaf aan de jonge diertjes wilg, kamperfoelie, braam, framboos en paardebloem; zij kozen het laatste tot voedsel en ik heb hen daarmede groot gebracht. Zij waren in de tweede helft van Juni volwassen en leverden de vlinders in de tweede helft van Augustus. Deze kwamen dus slechts iets vroeger dan in de natuur uit en waren van normale grootte, zoodat de teelt alleszins geslaagd geacht kan worden.

De beschrijving en afbeelding van de rups bij HOFMANN (Die Raupen der Gross-Schmetterlinge Europas, 1893, p. 96, Taf. 27, Fig. 9) zijn sterker gekleurd dan mijne rupsen zich voordeden, terwijl de tijd van het verschijnen van den vlinder als Juli en Augustus wordt opgegeven, wat voor ons land althans te vroeg is. MEYRICK (British Lepidoptera, 1895, p. 132) geeft de maanden van het verschijnen van den vlinder als Mei en Juni op, terwijl hij voor de rups Juli en Augustus vermeldt. Dat is juist andersom; ik vermoed dus, dat hij deze opgaven van een anderen, vastelandschen auteur overgenomen en zich daarbij vergist heeft. In Groot-Brittanje is deze soort namelijk zeer zeldzaam; want MEYRICK schrijft daaromtrent: „Britain to Aberdeen, E. Ireland, very scarce, perhaps an occasional immigrant only”.

Putten, October 1919.

J. TH. OUDEMANS.

Waar leggen Vlinders hunne eieren?

Wellicht klinkt bovenstaand opschrift menigen lepidopteroloog vreemd in de ooren, daar men zoo licht geneigd zou zijn, daarop te antwoorden: „natuurlijk op de plant, welke aan de rups tot voedsel moet verstrekken”. Ik geloof ook wel te mogen aannemen, dat dat in de meeste gevallen zoo is, ja, dat overal waar de rups aan eene speciale voedselplant gebonden is, de moedervlinder de gave bezit, die plant te zoeken en te vinden, om er hare eieren op af te zetten. Ook waar de rups minder kieskeurig is, blijkt niet zelden, dat de eieren op eene der voedselplanten gelegd worden. Daartegenover staan echter gevallen, waarin de eieren op

planten gedeponeed worden, welke de rups niet eet, of wel op voorwerpen, die voor voedsel in het geheel niet in aanmerking komen. Ik wil hieronder een paar van zulke gevallen, die ik op mijn entomologisch pad ontmoet heb, mededeelen en tevens trachten, de natuurlijke verklaring er van te geven.

Eenige jaren geleden trof ik op de naalden van een der onderste takken van een der hier op Schovenhorst aanwezige Californische reuzenboomen (*Wellingtonia* of *Sequoia gigantea*) een partijtje vlindereieren aan, welke bij nadere beschouwing Noctuiden-eieren bleken te zijn. Mij over deze bijzondere keuze van het moederinsect verwonderend, verwachtte ik toch niet, dat de rupjes de naalden van dezen exotischen conifeer zouden willen nuttigen. Dat werd ook bevestigd, toen de diertjes weldra uitkwamen. Zij weigerden beslist iets van de genoemde naalden te nuttigen en kropen in de glazen buis, waarin zij gehuisvést waren, rond. Nadat allerlei voedsel aan hen voorgezet was, kozen zij „lage planten”, meer in 't bijzonder paardebloem en werden daarmee groot gebracht. Nadat zij eenige malen verveld waren, werd het mij duidelijk, dat ik met *Agrotis*-rupsen te doen had en allengs, dat het de gewone *Agrotis pronuba* L. was. Om volkomen zekerheid omtrent de soort te erlangen, kweekte ik enkele exemplaren geheel op. Toen deze de imago geleverd hadden, bleek het ten slotte, dat ik mij niet vergist had.

In 1919 herhaalde zich dezelfde geschiedenis. Op een anderen conifeer, *Chamaecyparis lawsoniana*, vond mijne schoondochter een schoolje eieren. Weder waren het Noctuiden-eieren en ook deze kwamen uit. De jonge rupsjes weigerden zich met de naalden van genoemde plant te voeden, kozen van het hun voorgezette wederom eenige „lage planten”, inzonderheid paardebloem, werden volwassen, en bleken ook thans *Agrotis pronuba* L. te zijn.

Uit het bovenstaande leid ik af, dat genoemde vlindersoort of weinig kieskeurig is ten opzichte van de plaats, waar zij hare eieren afzet, dan wel opzettelijk plaatsen kiest, die eenigszins van den grond verwijderd zijn en daardoor wellicht geacht kunnen worden veiliger te zijn. Bezwaren ten opzichte van de voedselvoorziening der jonge dieren bestond in beide

opgesomde gevallen niet, daar ter plaatse overal overvloed van „lage planten”, ook paardebloem, op den bodem groeide. Door zich te laten vallen, of aan een spinseldraad te laten zakken (’t meest waarschijnlijke), dan wel door langs takken en stam naar beneden te kruipen, waren de jonge diertjes verzekerd, weldra te midden van voor voedsel geschikte planten te vertoeven.

Een ander geval deed zich in Juni 1918 voor. In een jong bosch vond ik op een blad van een jongen Amerikaanschen eik (*Quercus rubra*) een schoolje eieren, die ik als die van *Macrothylacia rubi* L. herkende. Het blad bevond zich ongeveer 3 meter van den beganen grond. Op 27 Juni kwamen de jonge rupsjes uit en was genoemde soort reeds dadelijk bij het uitkomen met zekerheid te herkennen. Bladeren van den Amerikaanschen eik wilden de diertjes niet nuttigen. Daar heide (*Calluna vulgaris*), het gewone voedsel dezer rups, op de vindplaats in overvloed groeide, had ook hier de moedervlinder de eieren zoo geplaatst, dat de voedselplant onmiddellijk binnen het bereik van haar nakroost was, indien dat zich slechts op de een of andere wijze naar beneden beliefd te begeven, wat zeker ook zou gebeurd zijn, als ik de eieren niet medegenomen had. Hier gold het eene uitzondering; want als regel vindt men de eieren dezer species in hoopjes van matigen omvang op de *Calluna*-takjes.

Ten slotte wil ik nog vermelden, dat ik in 1917 op de buitenzijde van een houten koepeltje witte eieren ontdekte, welke ik als die van *Phalera bucephala* L. meenden te mogen determineeren. Deze eieren bevonden zich dus op een voorwerp, dat niet voor voedsel in aanmerking kwam. In de onmiddellijke omgeving van den koepel groeide echter eikenhakhout (*Quercus robur*) in overvloed, zoodat het den jongen rupsjes zeer gemakkelijk was, het voedsel te bereiken. Eenige medegenomen eieren, die uitkwamen, bevestigden mijne determinatie. Hier had dus de moedervlinder op een dood voorwerp, doch vlak bij het voedsel, de eieren gedeponeed.

J. TH. OUDEMANS.
